

Sytytä!

Toimitus: Tarja Sovijärvi
ja Eeva-Liisa Tilkanen
Hannu Ahlstedt
Joonas Karhinen
Taitto: Antton Nieminen
Kuvat: Hanketoimijoiden arkisto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Johdanto

Melkein kolmen vuoden matka

Näiden kansien väliin on tiivistetty Sytytä -hankkeen lähes kolmen vuoden mittaisen matkan aikana syntyneitä tarinoita, työkaluja ja tuloksia. Hanketta toteutettiin kolmella paikkakunnalla, Jyväskylässä, Jämsässä ja Muuramessa ja sen tavoitteena oli sytyttää, kouluttaa ja tukea nuorten parissa toimivia aikuisia ohjaamaan nuorten omaehtoista projektitoimintaa.

Vaikka hankkeen toiminta kohdistuikin pääasiassa aikuisiin, on toiminnan lopullisena tavoitteena ollut synnyttää nuorille lisää alustoja eri organisaatioissa, joissa he pääsevät toteuttamaan omaehtoista projektitoimintaa aikuisen tukiessa taustalla ”niin vähän kuin mahdollista, mutta niin paljon kuin tarvitaan”. Eli tälläkin matkalla on ollut tavoitteena nuorten syrjäytymisen ehkäisy.

Sytytä-hankkeen perusta nojaa Ketään ei jätetä -hankkeeseen, jonka hyväksi todettuja työkaluja ja toimintatapaa levitettiin Sytytä-toiminnan avulla uusiin organisaatioihin.

Matkamme viimeisillä metreillä taaksepäin katsoessa voin todeta, että matkamme on ollut innostava ja haastava, se on ollut täynnä mielenkiintoisia kohtaamisia sekä oppimiskokemuksia. Siis sanalla sanoen sytyttävä!

Toivottavasti tarinamme sytyttävät ja herättävät sinussa uusia ideoita ja lähdet rohkeasti soveltamaan niistä omaan arkeesi!

Tarja Sovijärvi
Valmennuspäällikkö
Sytytä -hanke
Nuorten Keski-Suomi

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Sisällysluettelo	4
Sytytä-hankkeen Lähtökohdat.....	5-6
Toimijoiden esittely	6-7
Sytytys-kaava	8-9
Nuorten projektit	10-12
Verkostotyö	13-17
Hyvät käytännöt	18-25
Kiitos kaikille.....	25-26
Tilastot.....	27

Sytytä -hankkeen lähtökohdat

ESR -rahoitteinen Sytytä -hanke pohjaa Nuorten Keski-Suomen, Nuksun ydintavoitteeseen lisätä nuorten valmiuksia ja mahdollisuuksia tehdä, toimia ja vaikuttaa. Nuksu on aikaisemmin toteuttanut ESR-rahoitteiset Nuorten YrittäjyysTalot -verkostohankkeen sekä Ketään ei jätetä -hankkeen. Näiden aikana rakennettiin, toteutettiin ja kehitettiin Nuorten Yrittäjyystalo -konseptia, eli toimintaympäristöä, jossa nuoret saavat toteuttaa omia projekti-ideoitaan aikuisen valmentajan tukiessa taustalla.

Sytytä-hankke keskityi NYT ja KEJ -hankkeiden toimintojen kehittämiseen ja levittämiseen uusille alustoille, niin kuntiin kuin järjestöihin. Tavoitteena oli synnyttää nuorille entistä enemmän mahdollisuuksia toteuttaa omaehtoista projektitoimintaa, joka kehittäisi heidän työelämävalmiuksiin. Hanketta toteutettiin ajalla 1.3.2012 - 31.1.2015

- Sytytä-hanke koulutti, valmensi ja tuki nuorten parissa toimivia aikuisia ohjaamaan nuorten omaehtoista projektitoimintaa
- Kohderyhmänä nuorten parissa toimivat aikuiset, ”loppukäyttäjänä” haasteellisessa elämäntilanteessa olevat nuoret

Hankkeen tavoitteita olivat:

- Vahvistaa aikuistoimijoiden intoa ja osaamista toimia nuorten valmentajina
- Sytyttää nuoria toimimaan aktiivisesti ja siten lisätä heidän valmiuksiaan työelämään ja koulutukseen
- Lisätä opiskelijoiden ammattitaitoa toimia nuorten aktivoijina
- Rakentaa ja kehittää yhdessä aikuistoimijoiden kanssa oppivaa verkostoa
- Kehittää ja levittää hankkeen toimintamalleja ja työkaluja edelleen

Toimintatavat ja kohderyhmä

Tavoitteita kohti matkattiin kouluttamalla ja valmentamalla nuorten parissa toimivia vapaaehtoisia, ammattilaisia ja opiskelijoita toimimaan nuorten projektien valmentajina. Aikaisempaa kokemusta nuorten parissa toimimisesta ei edellytetty, halu olla tarjossa nuorille uusia mahdollisuuksia omaehtoiseen tekemiseen riitti.

Aikuisten lisäksi hankkeen työntekijät toimivat myös suoraan haasteellisessa elämäntilanteessa olevien nuorten kanssa heidän projektejaan ohjaten.

Toimintatavat ja kohderyhmä jatkuu...

Sytytä-hanketta toteutettiin Jyväskylässä, Muuramessa ja Jämsässä. Asukasluvuiltaan (Jyväskylä 135 000, Muurame 9 500, Jämsä 22 000) ja rakenteeltaan paikkakunnat eroavat toisistaan paljon. Hankkeen perusoletuksena olikin, että paikkakuntien toiminnat tulevat muokkautumaan kuntien tarpeiden mukaisesti omanlaisikseen. Erilaisuus teki kehittämistyöstä hedelmällistä ja siksi tähän julkaisuun on voitu koota paljon erilaisia hyviä käytäntöjä, joista lukija voi parastaa itselleen parhaat ideat.

Toimijoiden esittely

Jämsän kaupunki

Jämsän Kaupungin nuorisopalvelujen toiminnassa pääasiallinen kohderyhmä on 13-17 vuotiaat nuoret. Nuorisotiloja on neljässä taajamassa. Lisäksi kerho- ja pienryhmätoimintaa järjestetään tarpeen mukaan ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

Nuorisoasian neuvottelukunta Nuor Jämsä tuo nuorten näkökulmaa päätöksentekoon ja heillä onkin edustus kaikissa lautakunnissa.

Nuorisopalvelujen tavoitteena on toimia aloitteellisesti laaja-alaisen yhteistyön synnyttäjänä nuorten, koulutus- ja työelämän, järjestöjen ja viranomaisten välillä. Nuorisopalvelut ovat keskeisesti mukana myös nuorten kesätyöpaikkojen järjestämisessä yhdessä järjestöjen, yrittäjien ja Työvalmennussäätiö Avituksen kanssa.

Sytytä -hankkeeseen Jämsän kaupungilta osallistuivat palveluasiantuntija Hannu Ahlstedt sekä nuoriso-ohjaaja Pia Salminen

Lue lisää: www.jamsa.fi

Nuorten unelmille siivet – Innola ry

Muuramen Innola ry:n tavoitteena on yrittäjyystalotoiminnan kautta kehittää toiminta- ja oppimisympäristöjä, jotka kannustavat nuoria yritteliäisyyteen, järjestämään tapahtumia, toteuttamaan projekteja ja työskentelemään tiiviissä yhteistyössä yrittäjien ja järjestöjen kanssa. Pääkohderyhmänä ovat 11–24 -vuotiaat nuoret.

Innola on ollut mukana niin valtakunnallisissa, kuin maakunnallisissa ja paikallisissa hankkeissa. Oikeusministeriö myönsi Innolalle kansallisen Demokratiapalkinnon 2012 ansiokkaasta työstä lasten ja nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen edistäjänä.

Sytytä -hankkeeseen Innolasta osallistui valmentajat Niina Koivuniemi, Joonas Karhinen sekä Satu Haka.

Muuramen omavastuuosuuden rahoitti Muuramen kunta.

Lue lisää www.innola.fi

Nuksu - Nuorten kyvyt esiin!

11-vuotiaan Nuorten Keski-Suomen (Nuksun) ydintä on olla luomassa ja haastamassa muita luomaan nuoria innostavia tekemisen, vaikuttamisen sekä oppimisen paikkoja ja kokemuksia. Yhdistyksen visiona on Rohkeasti elämään vaikuttavien nuorten yhteiskunta.

Konkreettisesti Nuksun toiminta keskittyy nuorten työelämä-, vaikuttamis- sekä kansalaistoimintavalmiuksien ja -polkujen rakentamiseen ja vahvistamiseen. Työtä tehdään niin nuorten parissa toimivien aikuisten kuin nuortenkin kanssa. Esimerkkeinä Nuksun toiminnasta voidaan mainita Toukofest, Nuorten YrittäjyysTalo -toiminta sekä Jyväskylän LastenParlamentin koordinaatio.

Sytytä -hankkeen eteen töitä paiskoivat Nuksun toiminnanjohtaja Eeva-Liisa Tilkanen sekä valmennuspäällikkö Tarja Soijärvi

Jyväskylän omavastuuosuuden rahoitti Jyväskylän kaupunki.

Lue lisää www.nuortenkeskisuomi.fi

Sytytys-kaava

Rekrytointivaihe

- infoja opiskelijoille
- eri tahojen kontaktointia
 - nuorisotyöntekijät, opiskelijat
 - järjestöjen työntekijät ja vapaaehtoiset

Prosessin tavoite: Innostaa ja tukea nuorten projektin ohjaamisessa.

Kokemattomat ohjaajat kaipaavat usein apua ja vinkkejä ryhmän kasaamisessa!

Ohjaajien rekrytoiminen

Mahis-ohjaaja-koulutus

Sytyttäjät: Innostaminen

Sytyttäjille tarjottiin aluksi Nuorten Akatemian Mahisohjaaja-koulutus, josta sai hyvän tietopohjan nuorten projektien vetämiseen.
www.mahis.fi

Vaikka Mahisohjaajalla onkin hyvä tietopohja projektin vetämiseen, on ohjaajaa tukeva jatkuva prosessi tärkeä tekijä projektitoiminnan käynnistämisessä ja eteenpäin viemmisessä.

Voit hakea mahistukea nuorten projekteille.

Uuden toimintakulttuurin synnyttäminen on hidasta, ei tapahdu vain yhden koulutuksen kautta, tukiprosessi tärkeä.

Sytytä-hankkeen ydintoimintona oli nuorten parissa toimivien aikuisten sytyttäminen, kouluttaminen ja tukeminen toimimaan nuorten omaehtoisten projektien valmentajina. Aikuisten kouluttamiseen panostamalla nuorille syntyy enemmän mahdollisuuksia omaehtoiseen toimintaan, kun useampi organisaatio tarjoaa siihen mahdollisuuksia

Hankkeessa työskentelevän päävalmentajan tuki myös tapaamisten välillä.

Sytyttäjät tapasivat noin kerran puolessatoista kuussa, kolme tuntia kerrallaan.

**Sytyttäjät
markkinointi**

**Sytyttäjät
luovuus**

**Sytyttäjät
arviointi**

Ohjaajat ohjaavat nuorten projekteja omalla tahollaan

Sytyttäjissä käsiteltiin aina ohjaajien projektien tilanteita ja niistä nousseita kysymyksiä valmennuksellisin menetelmin. Tavoitteena vertaistuki, yhteisöllinen oppiminen, tarinoiden jakaminen, voimaantuminen.

Lisäksi tapaamisissa oli aina jokin kattoteema, esim. innostuminen, markkinointi tai luovuus.

Ensikertalaiselle voi olla mielekkäämpää ohjata parin kanssa!

Nuorten projektit

Sytytä -hankkeessa toteutettiin yhteensä 31 projektia. Tässä luvussa esittelemme tarinoita ja nuorten kokemuksia näistä tähtihetkistä.

Hyvää mieltä hulahula-vanteella

Kolme ysiluokkalaista tyttöä halusi tuottaa hyvää mieltä muille. Aluksi he miettivät hyväntekeväisyssystempauksen järjestämistä, mutta päätyivät loppujen lopuksi järjestämään toiminnallisen pisteen Toukofesteille, jossa sai kisata kolmessa lajissa: limbossa, hulahula -vanteen pyöryksessä sekä hyppynarulla hyppimisessä. Palkintoja tytöt olivat hankkineet lähipiiristään runsaasti aina suklaasta kengurupalloihin. Päivän aluksi tyttöjä oli jännittänyt pisteen ohjaaminen, mutta kun he saivat ensimmäiset kävijät osallistumaan, innostuivat se haalimaan osallistujia pisteelleen niin aktiivisesti, että olivat päivän päätteeksi aivan puhki.

Uusia harrastuksia etsimässä

Kuokkalan yläkoulun Suomi toisena kielenä -ryhmästä koottiin viiden pojan ryhmä, jonka tavoitteena oli ryhmäyttää poikia keskenään ja eri aktiivisia harrasteita kokeillen löytää heille mielekästä tekemistä. Pojat suunnittelivat yhdessä ohjaajien kanssa kevään toiminnan ja ohjelmaan mahtuikin niin keilailua, boulderointia, leffailtaa kuin viimeisen kerran huipennuksena retki Megazoneen. Pojat sitoutuivat toimintaan erinomaisesti ja osallistuivat innoissaan. Ohjaajien mieltä lämmitti myös eräällä kerralla nuorelta saatu tekstari ”Kiitti ope, ootte parhaita”.

Nuoret nuorisotilan ohjelmavastuussa

Jyväskylän Kuokkalassa vapaaehtoisvoimin pyöritettävän nuorisotila Pleissin ohjaajat päättivät mahisohjaaja-koulutuksen käytyään koota nuokkarin vakiokävijät kokoon yhteistä projektia suunnittelemaan. Ryhmään ilmoittautui kymmenen nuorta, jotka innostuivat suunnittelemaan yöpleissi -tapahtumaa. Yhdessä ohjaajiensa kanssa nuoret suunnittelivat illan ja yön ruokia sekä ohjelmaa, joka sisälsi mm. bändin esiintymisen. Yöpleissiin osallistui parikymmentä nuorta ja aamulla silmät sirrissä kotiin päin lähtiessään moni kyseli ohjaajilta, koska tapahtuma järjestetään uudestaan.

”Ei se niin vaikeaa olekaan kunhan jaksaa yrittää!”

Näyttämö haltuun

Jämsässä hiljaisten tyttöjen ryhmä tuotti ohjaajiensa taustatuella Pieni tulitikkutyttö – sadusta itse mukailemansa esityksen. Ryhmä onnistui erilaisten välivaiheiden jälkeen erinomaisesti toteutuksessa. Aihe oli ajankohtainen ja puhutteleva, koulukiusaaminen ja perheiden tilanne päihhteineen ja väkivaltatilanteineen. Kutsuvierasyleisö oli vaikuttanut aihevalinnasta ja hienosta toteutuksesta. Nuorten ja taustalla toimineiden ohjaajien Jenni Peltolan ja Päivi Himasen osuus kokonaisuuden onnistumisesta oli ratkaiseva, mutta toiminta eteni ja valmistui lopulta nuorten näköisenä. Prosessi keskusteluineen ja näytöksen jälkeisine karonkkaosuuksineen oli piste hyvä kokonaisuuden päälle.

”Oli huippua olla mukana tekemässä tapahtumaa!”

Merkityksellistä tyttöilyä

Jämsän Helluntaiseurakunnan yhdeksänhenkisen tyttöryhmän toiminta huipentui keväällä 2013 Keuruulla vietettyyn mökkijaksoon, jossa keskityttiin mm. henkilökohtaisten kuvakanssioiden tekoon. Tytöt innostuivat yhdessä toimimisesta, kuvaamisesta ja onnistumisesta. He olivat ihastuksissaan voidessaan laittautua kuvauksia varten ja monet toivat esiin riemunsa siitä, että he omastakin mielestään näyttivät kuniilta. Jokainen osallistuja saa vielä henkilökohtaisen kuvakirjan Ohjaajat Sanna Leino ja Satu Oranne kokivat myös onnistumisen riemua omasta osuudestaan.

”Parasta oli kun sai katsoa kun lapset leikkivät innoissaan yhdessä ja saivat uusia kavereita!”

Projekteja koulun arjen lomassa

Essin Riihinen toimii Viitaniemen koulun opinto-ohjaajana. Riihinen toivottaa nuorten projektien ohjaajat tervetulleeksi kouluun ja onkin auttanut kasaamaan kaksi mahisryhmää koulun oppilaista.

– Nuorten pienryhmätoiminnalle on taastusti tilausta peruskoulussa. Luokissa on aina niitä hiljaisia, jotka eivät isossa ryhmässä uskalla avata suutaan, vaikka haluaisivatkin osallistua, ja jäävät siksi kaikesta sivuun, Riihinen avaa.

– Koulu on monesti aika omien oviensa takana, omassa ympyrässään toimiva paikka. Projektitoiminnan kautta saadaan enemmän oikeaa elämää mukaan ja se on hyvä, jatkaa Riihinen.

”Tapahtumien järjestäminen on aina mukavaa!”

Projektitoiminnan haasteena Riihinen näkee jäykän koulukulttuurin, jonka kanssa luoviminen vaatii tahtotilaa koulun henkilökunnalta. Viitaniemen koulusta tahtotilaa löytyy ja Riihinen kertoo olevansa jatkossakin valmis auttamaan projektiryhmien kasaamisessa.

– Toiminnan markkinoiminen nuorille vaatii omat peliliikkeensä, sillä isossa ryhmässä harva on niin rohkea, että uskaltaa sanoa lähtevänsä mukaan. Varsinkin jos kutsun esittäjä on entuudestaan tuntematon ihminen, kannattaa neuvotella yhdessä ryhmänohjaajien ja opojen kanssa, keille toiminta voisi sopia, kiteyttää Riihinen

Sytytä-hankkeessa järjestettiin yhteensä 31 projektia

Verkostotyö

Onnistunut paikallinen verkostotyö nuorten kanssa toimivien tahojen välillä nähtiin jo hankesuunnitelmaa kirjoitettaessa yhtenä hankkeen onnistumisen tärkeimmistä elementeistä. Etenkin pienemmällä paikkakunnilla järjestöjen resurssit ovat usein niukat, joten voimien yhdistäminen nähtiin tärkeänä tekijänä niin nuorten kuin järjestöjen itsensä hyvinvoinnin kannalta.

Yhdeksi Sytytä-hankkeen tavoitteista kirjattiinkin paikallisten toimijaverkoston kehittäminen. Tavoitteina oli oppia tuntemaan verkoston toimijoita muutenkin kuin vain nimenä paperilla, eli oppia ymmärtämään mitä muut tekevät sekä synnyttää yhteistyötä ja siten yhdistää voimavaroja.

Lähtökohdat paikkakunnilla olivat erilaiset, kuten myös tulokset, mutta niin Muuramessa, Jämsässä kuin Jyväskylässäkin saatiin jälleen kerran todeta yhteen hiileen puhaltamisen tärkeys.

Verkostotyöhön osallistuneiden kokemuksia

”Sain ihan henkilökohtaisella tasolla innostusta ja uusia ajatuksia tulevaan”

”Henkilökohtaisesti hyvä kokemus nuorten ryhmän ohjaamisesta.”

”Meille tärkeissä asioissa saavutettu hyviä tuloksia, nuorten kesätyöllistäminen ja sen tukimuotojen suunnittelu, hyvät yhteiset tapahtumat, esim. Diili ja kesätyömessut.”

”Lukio ja nuorisotyö ovat lähentyneet, seutuviikon kurssiyhteistyö oli hyvä.”

”Sain näkemyksiä, yhteistyötä, eteenpäin vieviä ideoita ja ajatuksia.”

”Tärkeitä tilaisuuksia, jossa tullaan tutuksi ja opitaan ymmärtämään mitä muut tekee”

Muurame

Muuramen kunnan alueella toimii noin 50 järjestöä. Näistä järjestöistä noin 20-30 löytyy toiminnan paikkoja nuorille. Hankkeen aikana laajennettiin jo olemassa olevaa verkostoa yhdessä järjestöjen, koulujen, yritysten ja kunnan nuorisopalvelujen, sekä nuorten kanssa. Olemme tavanneet verkoston toimijoita 2-3 kertaa vuodessa järjestötapaamisten muodossa. Paikalla on ollut osallistujia keskimäärin 10 järjestöstä/ kerta. Kokoontumisten teemat ovat vaihdelleen ajankohdan mukaan. Kokoontumisiin on pyritty saamaan mukaan aina nuoria, esimerkiksi nuorisovaltuuston jäseniä tai muita aktiiveja. Yhteisellä sopimuksella vuosikelloon on saatu esimerkiksi syksyjen yhteinen tiedottaminen.

Järjestöjen yhteen hiileen puhaltaminen ja yhteishenki näkyivät parhaiten tapaamisten keskusteluissa sekä nuorten projektien tukemisessa ja yhdessä tekemisessä. Toiminnallinen verkosto, joka muun muassa järjestää Muurameen vuosittain toistuvia tapahtumia, sai hyvän tukea hankkeen aikana. Tapaamisissa kävi toimijoita, yhteistyötä synnytettiin ja osa sitoutui toimintaan erinomaisen hyvin. Oman haasteensa verkos-

ton vakiinnuttamiselle luo se että muuramelaiset järjestöt toimivat vapaaehtoisvoimin ja vapaa-ajalla.

Tapaamisten sisältö muotoutui pitkälti tarpeiden perusteella ja kohtaamisista syntyneiden ideoiden viemänä. Tapaamisissa panostimme innostamiseen ja ideointiin ja kohtaamisiin. Toiminnan tavoitteena on ollut mahdollistaa ja tukea nuorten kanssa toimivia tahoja.

Tuloksena on syntynyt mm järjestötoimijoiden yhteinen Facebook-ryhmä; järjestöpuskaradio. Yhteisössä voi etsikellä yhteistyökumppania, ilmoitella tapahtumista ja lainata vaikkapa teltaa

”Kokoontumisiin on pyritty saamaan mukaan aina nuoria, esimerkiksi nuorisovaltuuston jäseniä tai muita aktiiveja.”

Järjestöyhteistyön voimaa

Muuramen verkostotoiminnan kautta syntyi idea Marttojen Pikkukokkien sekä SPR:n Reddiekidsien yhteisestä leiripäivästä toukokuulle 2013.

Päivän ohjelma oli vauhdikas ja sisälsi niin ulko- kuin sisäleikkejä ja askartelua, sekä tietenkin kokkausta ja ensiaputaitojen harjoittelua.

Kerhopäivä sujui mainiosti ja kommelluksettä. Päivän päätteeksi olivat kaikki uupuneita, mutta hyvällä mielellä. Vanhempien saapuessa hakemaan jälkikasvuun, kertoivat lapset innoissaan päivän lempitoiminoistaan.

Muuramen verkostotyön kautta alkunsa saanut yhteistyö starttasi Muuramen SPR:n, Muuramen Marttojen sekä Nuorten Yrittäjyystalo Innolan kesken. Molemmilla järjestöillä kokoontui samanikäisistä varhaisnuorista koostuva ryhmä ja näin ollen päätettiin järjestää heille yhteinen kerhopäivän 25.5.2013. Yhteistyö sujui loistavasti ja kerhopäivän koordinointi oli vaivatonta.

Tarkoituksena oli hyödyntää kummankin ryhmän osaamista ja kokoontua yhteen niin, että kummatkin ryhmät opettavat toisilleen päivän aikana sitä omaa osaamistaan. Päivän ohjelma oli vauhdikas ja sisälsi niin ulko- kuin sisäleikkejä ja askartelua, sekä tietenkin kokkausta ja ensiaputaitojen harjoittelua.

Jämsä

Järjestöyhteistyötä oli Jämsässä tehty jo aiemminkin, mutta Sytytä-hankkeen myötä tavoiteltiin siihen uutta sisältöä. Tavoitteena oli saada alueen lukuisat järjestöt keskinäiseen yhteistyöhön, nuorisojärjestöihin haluttiin saada uusia aikuisia, järjestöjen toivottiin piristyvän ja saavan uutta vetovoimaa toimintaansa. Päätavoitteista keskeisempiä oli saada nuorille olennaisesti enemmän toimintavastuuta ja omaa tilaa järjestöissä.

Järjestöjä ja muita tahoja saatiin mukaan usealla eri tasolla. Osa lähti halukkaasti mukaan hanketapaamisiin ja muihin toimintoihin, osa lähti mukaan hiljalleen tunnustellen ja osa jäi viimeisen vuoden jälkeenkin ”kuulolle”. Järjestöjen lisäksi alusta saakka oli mukana Jämsän ammattiopisto ja muutamia yrityksiä.

Taaksepäin katsoessa voidaan sanoa, että tuloksiakin saatiin aikaan:

- järjestöille yhteistyötä, tapahtumia, Mahisohjaaja -koulutusta
- toistaiseksi onnistuneimmat kesätyömessut
- mukana toisen asteen seutuviikolla omalla kurssilla
- laaja yhteistyöpohja järjestöistä ja yrityksistä nuorten neuvonta- ja tiedotushankkeelle ”Matkalaukku”
- ainakin osalle järjestöistä uutta näkökulmaa toimintaan
- uusia järjestöjä mukaan käytännön nuorisotyöhön (esim. Jämsän Soroptimistit ja Jämsän SPR)

”Päätavoitteista keskeisempiä oli saada nuorille olennaisesti enemmän toimintavastuuta ja omaa tilaa järjestöissä.”

Lisäksi työpanoksella saatiin kaupungin kassaan euroja ja ehkäpä kaikkein tärkeintä ja parasta oli tutustuminen hankkeen kautta maakunnallisiin toimijoihin ja uusiin järjestöihmisiin Jämsän seudulla. Sytytä –hankkeen ideat ja toimintamallit jatkavat elämänsä mm. koko Jämsän kattavassa nuorten neuvonta- ja tiedotushankkeessa.

Jyväskylä

Jyväskylässä olemassa olevat verkostot ovat niin laajat ja monitasoiset, ettei Sytytä -hankkeen ollut tarkoituksenmukaista pyrkiä niitä koordinoimaan. Sen sijaan taktiikaksi valittiin jo olemassa oleviin verkostoihin ja työryhmiin liittyminen. Näiden tuloksena syntyi kaksi uutta kohtaamisfoorumia, jotka jäävät elämään myös hankkeen jälkeen.

Nytke -kohtaamiset

Nuorten osallisuuden, yritteliäisyyden ja työllisyyden parissa työskentelevien yhteiset Nytke-kohtaamiset syntyivät toimijoiden keskinäisen vuoropuhelun tarpeesta. Jyväskylän toimijakenttä on laaja ja alati muuttuva, joten tarve yhteiselle kohtaamiselle ja verkostotyön tiivistämiselle oli ilmeinen.

Nytkeiden kantava teema onkin ollut toimijakentän hahmottaminen niin kuvainnollisesti kuin käytännössäkin. Kohtaamisissa on ollut paikalla asiantuntija alustamassa päivän teemaa, mutta suurin osa ajasta on käytetty yhteiseen työskentelyyn, jonka tavoitteena on synnyttää aitoja verkostosuhteita sekä yhteistä näkemystä Jyväskylän tilanteesta. Olennaista on ollut myös nuorten näkökulman tuominen mukaan keskusteluihin ja jokaiseen kohtamiseen onkin osallistunut joukko nuoria.

Ensimmäinen Nytke järjestettiin kesäkuussa 2013 ja seuraavat aina puolivuositain. Teemoina ollaan käsitelty nuorten työllisyyden väyliä ja esteitä, toimijoiden välistä yhteistyötä, palvelukarttoja ja viimeisimmässä Nytke 4 -kohtaamisessa tulevaa ohjaamo.

Nytke-kohtaamiset järjestettiin yhteistyössä Nuorten Taidetyöpajan, Jyvässeudun 4H:n, Töihin!-palvelun sekä Sytytä-hankkeen kesken.

Katso videolta nuorten ajatuksia nuorten palveluista ja ohjaamosta.

Video esitetty Nytke 4 - tapahtumassa 4.11.2014

<http://bit.ly/1B9QWwz>

Mahisohjaajien kohtaamiset

Sytytä -hankkeessa koottiin yhteen nuorten parissa toimivia aikuisia ja suurin osa heistä kävi Nuorten Akatemian Mahisohjaaja-koulutuksen. Luonnollisena jatkumona Sytytä-toiminnalle syntyi idea mahisohjaajien kokoamisesta yhteen laajemminkin kuin vain yhden hankkeen tiimoilta.

Idea lähdettiin toteuttamaan yhdessä monikulttuurista nuorisotyötä tekevän Mä oon mukana -hankkeen kanssa, joka myös on kouluttanut ohjaajiaan mahisohjaajiksi. Keski-Suomi on ollut kautta aikain yksi aktiivisimmista mahistoiminnan hyödyntäjistä, joten Nuorten Akademia oli myös innokkaasti mukana tukemassa kohtaamisia. Sytytä-hankkeen aikana kohtaamisia järjestettiin kaksi, joista ensimmäisessä teemana oli innostus ja hyvinvointi, jälkimmäisessä kouluyhteistyö.

Paikkakuntien välinen yhteistyö

Hankkeen alusta alkaen hankkeen työntekijät Nuksulta, Innolasta ja Jämsän kaupungilta kokoontuivat säännöllisesti yhteen arvioimaan ja kehittämään toimintaa. Alkuvaiheessa tapaamisissa luotiin yhteistä ymmärrystä hankkeen tavoitteista ja keinoista. Kun perusta oli luotu, siirryttiin suunnittelemaan toimintaa kunkin paikkakunnan tarpeista käsin.

Jyväskylän, Jämsän ja Muuramen lähtökohdat poikkesivat vahvasti toisistaan, mutta Sytytä-hankkeessa tämä nähtiin positiivisen haasteena ja vahvuutena. Hankkeen työntekijöiden kokoontuessa yhteen, oli kaikilla erilaista annettavaa yhteiseen keskusteluun. Hyviä käytäntöjä kehitettiin yhdessä ja sovellettiin kunkin paikkakunnan tarpeisiin sopivaksi. Näin hankkeen aikana päästiin testaamaan useita erilaisia pilotteja.

Suosittellemme verkostohankkeita suunniteltaessa varaamaan hankkeen alkuun reilusti aikaa yhteisen kielen ja ymmärryksen synnyttämiseen, sillä se luo kestävän perustan menestykselle hanketoiminnalle. Hankkeen alun jälkeenkin kannattaa yhteistä aikaa varata riittävästi, sillä vain siten mahdollistuu yhteisöllinen oppiminen ja hyvien ideoiden yhteinen parastaminen.

Yhteinen työskentely oli siis hedelmällistä, mutta myös innostavaa ja voimaannuttavaa. Huolien ja ilojen jakaminen yhdessä hanketyöntekijöiden kesken auttoi pitämään innostusta yllä kiireisimpinäkin hetkinä. Yhteisistä tapaamisista poistuessakin olo olikin aina energinen ja syttynyt!

”Hienoa, että nuoret olleet mukana päivässä”

”Meni mukavasti, ei kyllästyttänyt, kun oli vaihtelevia työmuotoja”

”Sain ihan henkilökohtaisella tasolla innostusta ja uusia ajatuksia tulevaan”

”Syntyi uusi toimintatapa, jatkossa laajat yhteistyömahdollisuudet myös muihin järjestöihin ja kouluihin.”

”Nuorten Mahis-ryhmät ovat hyvä asia, myös talouden näkökulmasta.”

Hyvät käytänteet

Muuramen Päivä johtajana – tempaus

oli suunnattu muuramelaisille nuorille tukeakseen heidän sisäistä yrittäjyyttä, unelman löytymistä sekä kiinnostusta työntekoa kohtaan. Nuorille ohjattavan koulutusprosessi, jonka ydin oli tarjota lukiolaisille sekä seuraavana vuonna Joustavan perusopetusluokkalaisille päivän mahdollisuutta toimia yritysagenttina. Tempaukset järjestettiin keväällä 2013 sekä 2014.

Agenttien tehtävä yrityksessä oli seurata päivän ajan johtajan työtä. Ensimmäisenä nuorille agenteille annettiin selvitettävä tehtävä, jonka ratkaisemiseksi heille annettiin aikaa päivän loppuun asti. Vastaavia tehtäviä olivat mm. yrityksen graafisen ilmeen

nuorekkuus sekä miten nuoret voisivat kehittää yritystä. Selvittäessä tehtäväänsä nuoret yritysagentit seurasivat tarkoin myös johtajan tehtäviä.

Nuoren elämälle suunta

Ideana oli, että nuoret vahvistavat sekä mahdollisesti löytävät päivän aikana unelmatyönsä. Selkeä tavoite tulevaisuudessa luo nuorelle paremmat edellytykset pärjätä elämässä sekä päästä päämääräänsä. Päivän aikana nuoret kuvattiin hyödyntäen voimauttava valokuva –metodia. Metodien tarkoituksena oli luoda ihanne työtehtävästä valokuva kuvattavan ehdoilla. Kuvan pitäminen omassa tärkeässä paikassa vahvistaa voimauttavaa tunnetta ihannetyötä kohtaan, kun kuvattu jälkeen päin näkee otoksen. Tämä luo alitajuntaa positiivisen ajatuksen yritysagenttipäivästä.

Valokuvan lisäksi nuorilta osallistujilta kerättiin tavoite, jossa he haluavat olla 10 vuoden päästä. Tavoitteeseen pääsemiseksi nuoret loivat kolme vaiheiset välitavoitteet, jotka edesauttavat päätavoitteen saavuttamista. Seuraavan tavoitteen loi tempaukseen osallistunut nuori:

10 vuoden päästä haluan olla: hyvin palkattu työntekijä

Teen asiaan päästäkseni seuraavan kuukauden aikana: nostan kouluarvosanojani seuraavan vuoden aikana: Pääsen opiskelemaan liiketalouden perustutkintoa seuraavan viiden vuoden aikana: Haen sopivaan työpaikkaan

Valokuvaan lisättiin tavoitteet tukemaan voimauttavaa valokuvaa, jotta ajatus tulevaisuuden unelmatyöstä pysyisi kirkkaan mielessä pidempään.

Tulokset

22 nuorta suorittivat onnistuneesti Päivä johtajana –tempauksen vuonna 2013. Mukana oli Muuramen kunnan johtotehtävissä olevia henkilöitä, paljon yrittäjiä sekä muita yritysmaailman johtohenkilöitä. Nuoret kertoivat oppineensa, että johtajien työ voi olla haasteellista, kiireellistä sekä hyvin antoisaa. Positiivisena puolena nuoret halusivat nostaa esille, että päivä oli kaikin puolin hyvin onnistunut!

Vuoden 2014 keväällä Päivä johtajana –tempauksen suorittivat Muuramen Joustavan peruskoulun ryhmä. Toimintoja kehitettiin edellisestä vuodesta sekä otettiin kohdenne-tumpi ryhmä. Uusi ryhmä kertoi, että heidät otettiin työpaikoilla hyvin vastaan olemalla kiinnostuneita heistä, työskentely johtajana voi olla hauskaa sekä, että johtajan työ voi olla juuri sopiva heille itselleen.

Tempaukset saavuttivat paljon positiivista huomiota medioissa. Erityisen onnistuneen tempauksesta teki loistava yhteistyö. Tempausta oli mukana toteuttamassa Muuramen koulut, Muuramen Seudun Nuorkaupakamari, Muuramen yrittäjät, Muuramen kunta, tempaukseen osallistuneet johtajat sekä Muuramen Innola ry.

Jämsän paras diili

Perusajatus syntyi hankkeen palaverissa Muuramesta, jossa oli menestyksellisesti järjestetty Päivä Johtajana –tapahtumaa yrittäjien kanssa. Jämsän kehittämissyhmässä lukion rehtori Juha Damskägg kannusti jalostamaan ideasta uuden kurssin Jämsän seudun toisen asteen seutuviikolle. Ajatus muuttui todeksi yhteistyössä Jämsän 4 H-yhdistyksen kanssa ja yhteistyöhön saatiin kaupunki ja joukko paikallisia yrityksiä.

Diili rakentui kolmesta osasta: ajokortti työelämään koulutuksesta, päivä johtajana/yrittäjänä osuudesta ja päivästä Pop up –yrit-

täjänä. Ajokortti työelämään antoi nuorille valmiuksia kesätyöhön, perustietoa yrittäjyydestä ja ajatuksia herättävän puheenvuoron yrittäjän arjesta. Päivä johtajana avasi nuorille monta kaupungin ja pari yritysmaailman ovea. Kokemukset puolin ja toisin olivat myönteisiä, erityisesti nuoret saivat monille tutuille nimille inhimilliset kasvot.

Viimeisin osuus oli kilpailu. Nuoret perustivat yrityksen ja peruspääomaksi annettiin 20 euroa. Kilpailun voittaja oli yritys, joka sai peruspääoman avulla kerättyä parhaan tuoton. Nuorilla yrittäjillä riitti idearikkaut-

ta, torilla tavoiteltiin tulosta myymällä mm. leivonnaisia ja lisukkeina tarjottiin hierontaa ja linnunpönttöjä. Voittajat aloittivat autonpesulla ja vaikeuksien jälkeen Pesuveljet juhlivat kilpailun voittajana.

Hyvien kokemusten lisäksi saatiin vielä bonusta, seutuviikko avattiin ensimmäisen kerran Avituksen ja Te-toimiston nuorille ja Diilin järjestäjät taitavat olla mukana myös seuraavalla seutuviikolla.

Diili

on seutuviikon uusi kurssi, jonka kolme osa-aluetta liittyy vahvasti yrittäjäyyskasvatukseen.

1. Ajokortti työelämään

4H-yhdistyksen Ajokortti työelämään-kurssi, joka kestää 8 tuntia. Kurssista saa todistuksen.

Ma 31.3

- Aloitus ja humpan juoni
- Johtajan paikkojen jako ja soitt johtajalle
- Ajokortti työelämään-kurssi
- Ideointia POP UP-yrityksen toteuttamisesta

2. Perusta yritys päiväksi - voita 100€

- Jokaiselle yritykselle annetaan pohjakassaksi 20€.
- Nuori perustaa mieleisensä POP UP-yrityksen päiväksi ja pitää tilikirjaa
- Parhaan tuloksen tehnyt yritys palkitaan 100 eurolla.

Ti 1.4

- Ajokortti työelämään-kurssi
- Yrittäjän luento
- Yrityksen valmistelua koulussa ja tarvittaessa myös kotona

Ke 2.4

Sinä yrittäjänä

To 3.4

Päivä johtajana

3. Päivää johtajana

Jokainen kurssilainen seuraa yrittäjän kantapäällä mihin yrittäjä meneekin ja mitä tahansa tekeekin. Nuori näkee millainen yrittäjän yksi arkipäivä on, kiireellä tai ilman.

Päivän kesto on n.4h

Pe 4.4

- Ajokortti työelämään todistusten jako
- Jokainen kertoo oman yrityksensä tarinan ja voittajan julistus
- Päivän johtajana todistuksen jako

Kurssi on maanantaina ja tiistaina klo. 9:00 - 15:00 Jämsän lukiolla.

Perjantaina klo. 10:00 - 13:00 Jämsän lukiolla.

Keskiviikko ja torstai sovitaan erikseen.

Nuorten kokemuksia Diilistä

- hyvää oli päivä johtajana osuus, enemmän olisi voinut olla aikaa yritysosuuteen
- hyvää oli se, että sai tehdä itse
- hyvää oli ohjelman järjestys ja kurssilaisten vapaus vaikuttaa sisältöön, paremman sään olisi voinut tilata yrittäjäyyspäivälle
- päivä johtajana oli mielenkiintoinen, yrityksen perustamisesta olisi voinut olla enemmän tietoa

Yritysten kokemuksia Diilin päivä johtajana -osiosta

”Mukava nuori mies pääsi paitsi keskustelemaan yrityksemme toimintaperiaatteista ihan ruohonjuuritason töihin kattauksesta tarjoiluun. Mielelläni otan ensi vuonnakin ”johtajaopiskelijan” meille, jos se vain sopii aikatauluihin.”

Tutustu tarkemmin Nuoret kansalaiset -projektiin:
<http://www.nuoretkansalaiset.fi/index.php>

”Torstaina pukkasi uutista niin että tohinaa piisasi, mutta nuori ei näyttäneet siitä säikähtävän. Oli mukavaa saada hänet vieraaksi, ja hän osasi myös kysellä paljon. Tämän kokemuksen perusteella voimme hyvin olla mukana myös ensi vuonna.”

”Suunnittelin ajan siten, että pidin pienen palaverin, jossa sovittiin lähinnä aikatauluja ja toimenpiteitä. Muutoinn kerroin toiminnastamme ja vastasin minulle esitettyihin kysymyksiin. Mukava kokemus.”

”Minulla oli todella hyväkäyttöksinen nuori herra täällä tutustumassa hommiini. Olen valmis uuteen settiin heti, kun se on tarpeen.”

Mitä tehtäis? - nuorten vapaaehtoistoiminnan kurssit

Sytytä -hankkeen tavoitteiden mukaisesti pyrittiin edistämään myös nuorten omaehtoista vapaaehtoistoimintaa. Pohjaa tähän haettiin Porin Diakin hallinnoiman Nuoret kansalaiset -hankkeessa kehitetyn Nuorten vapaaehtoistoiminnan koulutuksen mallista. Koulutus sisältää neljä teemaa: vapaaehtoistoiminta, minä vapaaehtoistoimijana, vuorovaikutus sekä vapaaehtoistoiminnan toteuttaminen ja se toteutetaan osallistavin ja keskustelevin menetelmin.

Sytytä -hankkeessa Nuorten vapaaehtoistoiminnan koulutusta testattiin Jyväskylässä yhteistyössä kaupungin nuorisopalveluiden kanssa, sekä Muuramessa yhteistyössä yläkoulun JOPO-luokan kanssa.

JOPO-luokkalaisten projekti yhdessä Syke ry:n kanssa

Hankkeen kautta koulutettiin Muuramen JOPO-ryhmän 9 oppilasta vapaaehtoistoiminnan koulutuksessa. Kurssin kesto oli kahdeksan tuntia ja se oli luonteeltaan inostava, keskusteleva ja osallistava. Koulutuksen pääsisältöjä olivat vapaaehtoistoiminta, aktiivinen kansalaisuus ja kansalaisyhteiskunta, omat arvot ja vahvuudet, vuorovaikutus, kohtaaminen ja ryhmätoiminta, sekä vapaaehtoistoiminnan vastuut ja oikeudet.

Vapaaehtoistoiminnan kurssin aikana tutustuttiin myös paikallisten järjestöjen vapaaehtoistoimintaan tarkoituksena yhdistää nuoret ja sopiva järjestö keskenään yhteiseen toimintaan. Nuoret innostuivat liikunnallisesta toiminnasta ja halusivat tehdä yhteistyössä Syke Ry:n kanssa liikuntatapahtuman Nisulanmäen koulun opettajille.

Projektia vietiin eteenpäin Sykkeen ohjaajan kanssa ja nuoret kirjoittivat blogia projektistaan. Liikuntatapahtumaan osallistui 18 opettajaa ja päivä sisälsi välipalan, kuntotestit, norsupallo-ottelun ja kahvit. Nuoret valokuvasivat ja raportoivat tapahtuman 9-luokan lopputyönään.

Pienistä projekteista kasvaa pitkä työtodistus

17-vuotiaiden Akin ja hänen kaverinsa Santerin yrittäjäystarina alkoi keväällä 2013, kun pojat innostuivat jatkamaan Muuramessa jo perinteeksi muodostunutta nuorten kesätyöprojektia, autopesulaa.

– Keväällä suunniteltiin ja hankittiin sponsorit. Kesän aikana kävi asiakkaita hyvin, Aki kiteyttää ja jatkaa jo kertomaan seuraavasta projektista.

– Jouluksi kehitettiin joulupukkipalvelut. Santeri oli joulupukki ja minä tonttu ja yhdessä me tehtiin yhteensä 11 keikkaa pikkujouluissa ja aattona kodeissa, Aki muistelee.

Seuraava aluevalloitus pojilla oli keväällä 2014 joka toinen sunnuntai järjestetyt lasten tempupäivät.

– Me rakennettiin saliin tempurata, jota lapset saivat kiertää. Tavoitteena meillä oli, että lapsille on jotain mukavaa tekemistä ja he pääsevät tutustumaan toisiinsa, Aki kuva.

Pojat opiskelivat tuolloin peruskoulun viimeistä vuotta joustavan perusopetuksen ryhmässä. Perinteisen ysien tutkielman sijaan jopo-ryhmälle päätettiin järjestää yhteistyössä Innolan kanssa Nuorten vapaaehtoistoiminnan kurssi, jonka aikana syntynyt käytännön projekti olisi samalla jopolaisten lopputyö.

Kurssin aikana syntyi idea opettajien liikunnallisesta iltapäivästä, joka toteutettiin yhteistyössä Muuramen Syke ry:n kanssa.

– Päivä alkoi puoli kolmen aikaan välipalalla. Olimme valmistelleet opettajille kuntotestin, että he pääsivät mittaamaan omaa kuntoaan. Sen jälkeen ohjelmassa oli norsupallo, eli jalkapalloa, jossa pallona on jumppapallo. Pelin jälkeen opettajille jaettiin osallistumisesta diplomit ja heille tarjottiin kakkukahvit sekä smoothiet, projektipäällikön pestiä hoitanut Aki kertoo.

– Meitä oli koko luokka, eli 9 henkeä järjestämässä projektia. Kaikille oli jaettu omat vastualueet. Minä olin projektipäällikkö, joten kannoin isoimman vastuun, avaa Aki työnjakoa.

Nyt pojat ovat laajentaneet projektiryhmäänsä ja mukaan on otettu kaksi tyttöä. Yhdessä nelikko järjestää kuukausittain nuorille diskon.

– Projektien kautta olen oppinut pitämään pientä yritystä yllä, suunnittelemaan ja tekemään projekteja ja tekemään kirjanpitoa.

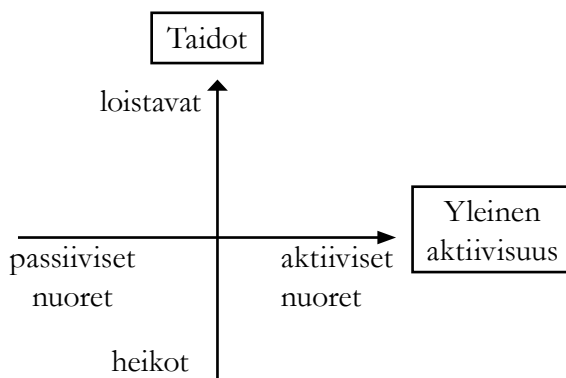
Olen myös tutustunut moniin ihmisiin, myös kunnan päättäjiin. Toiminnasta on varmasti hyötyä tulevaisuudessa, projekteista koostuu hyvä työtodistus, listaa Aki projektitoiminnan anteja.

– Ilman Innolaa ja sen valmentajia meidän toiminta ei olisi ollut mahdollista. Se on todella hyvä paikka. Joka kunnassa pitäisi olla Innolan kaltainen paikka, Aki päättää.

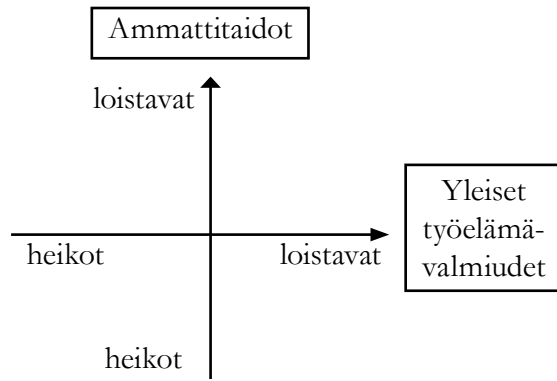
Työkalu: Eri toimet erilaisille nuorille

Haasteellisemmille nuorille on tarjolla varsin monia palveluja eri toimijoilla. Hankkeen aikana pyrittiin yhteistyössä muiden tahojen kanssa luomaan kokonaiskuvaa tilanteesta. Sen myötä syntyi mm. Nytke-kohtaamiset, joista tarkempia tietoja tässä julkaisussa sivulla 16.

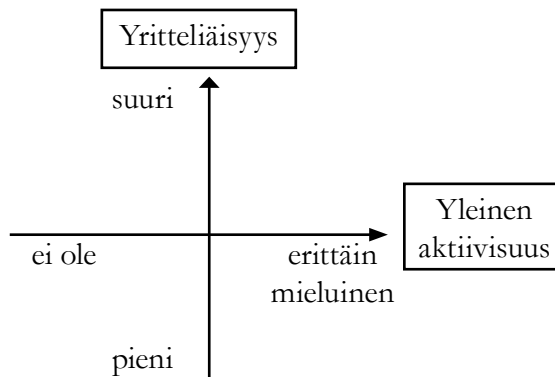
Silloin lähdettiin pohtimaan, että olisi hyvä tunnistaa nuorten erilaisuus, kun heitä ”aktivoidaan”. On täysin eri innostaa ja aktivoida nuorta, joka ei aamulla pääse sängystä ylös eikä osaa noudattaa aikatauluja mutta jolla osaamista kuitenkin riittäisi, kuin esim. nuorelle, jolla yritteliäisyys on kohdallaan, mutta suunta on hakusessa tai taidot vajavaiset. Tarvetta voi pohtia vaikka hankkeen aikana syntyneen vektorikuvien myötä.

Taitojen hallinnassa on myös kaksi eri ulottuvuutta, joissa nuorten kesken on hyvinkin suuria eroja. Jos nuorella on ammattitaitoa, mutta hän ei hallitse työelämän pelisääntöjä, tuen tarve on aivan toinen kuin jos yleiset valmiudet ovat hyvät, mutta ammattitaito puuttuu. Haasteellisimpia ovat varmasti ne nuoret, joilla kumpikaan taito ei ole hallinnassa. Kun molemmat osiot ovat kunnossa, nuori pääsee useimmiten eteenpäin omillaan. Nyt kun työttömyys on korkealla, pitää kuitenkin huolehtia, että työelämävalmiudet säilyvät myös työttömyyden aikana, niin ettei esimerkiksi vuorokausirytmä keikahda päällelleen.

Työ- ja opiskelupaikan etsimisessä ja halussa kehittää osaamistaan on myös isoja eroja. Joku jaksaa yrittää, vaikkei heti mieluista opiskelu- tai työpaikkaa saakaan. Hän on valmis tarttumaan vähemmänkin kiinnostaviin mahdollisuuksiin. Hän on valmis kehittämään osaamistaan myös esimerkiksi harrastustoiminnan kautta ja suhtautuu muutenkin asioihin innostuneesti. Joku ei jaksakaan edes etsiä mitään, mikä on luonnollisesti haastavin tilanne. Silloin joutuukin todella pohtimaan, miten saada innostettua tällainen nuori eteenpäin. Jos vielä taidot puuttuvat, tilanne muuttuu entistä haasteellisemmaksi. Tämä lieneekin nuorisotakuutarpeen ydintä.

Kun eri ulottuvuuksia tunnistaa ja sijoittaa nuoret niissä jonnekin kohtaan, voi miettiä, mikä auttaisi nuorta parhaiten eteenpäin. Pitäisi pitää myös huolta, että kaikille sopivia palveluja tai toimintamahdollisuuksia on tarjolla. Kaikki eivät tarvitse raskaita, pitkäaikaisia toimenpiteitä, vaan pienellä ohjauksella joku saattaa päästä vikkäläänkin eteenpäin, kun motiivi tekemiseen ja reitti löytyy. Onkin tärkeää, että toimijat tunnistavat toistensa palvelut, jotta he osaavat ohjata nuoren juuri hänelle sopivampaan toimintaan.

Paljon tulosta pienellä panostuksella

Sytytä-hankkeessa eteenpäin viety toimintamalli sopii hyvin erilaisille nuorille. Jos nuori on edes sen verran aktiivinen, että pystyy pitämään aikatauluista kiinni, hän voi lähteä mukaan toimintaan. Parhaimmillaan projekteissa voidaan asettaa jokaiselle oman kokoisia haasteita, jolloin jokainen pääsee toimimaan omaa taitotasoa ja kiinnostusta vastaavasti. Toiminnassa nuori on itse aktiivinen toimija eikä toiminnan kohteena eli nuori on subjekti eikä objekti. Toiminnan myötä tiedot ja taidot sekä yleinen vireystila lisääntyy, kun nuori huomaa osaavansa ja onnistuvansa sekä saa kuulua joukkoon. Toiminta on luonteeltaan ennaltaehkäisevää, mutta se toimii mainiosti myös niiden parissa, joilla riskit syrjäytyä ovat jo suuret. Aikuisen tuki taustalla motivoijana ja mahdollistajana on usein keskeinen. Mitä haasteellisempi nuori, sitä tärkeämpää se on.

Kiitos kaikille – Sytytä ja sytytä jatkossakin

Hankkeen myötä on sytytetty eri tahoille innostusta toimia, jotta nuoret saisivat lisää mahdollisuuksia tehdä ja toimia itse. Kun aikuiset innostuivat ja antoivat nuorille mahdollisuuksia toimia, pääsivät nuoret toimimaan ja kokeilemaan siipiään. Hankkeen myötä on myös sytytetty yhteistyötä eri tahojen kesken, jotta toimijat tuntisivat toisensa, osaisivat ohjata nuoria muidenkin toimintoihin ja syntyisi lisää nuoria innostavaa toimintaa vaikka yhteistyönä.

Hankkeen myötä on kohdattu kymmeniä eri toimijoita. Askeleet ovat olleet erikokoisia eri tahoilla, ja paljon mukavaa pöhinää on saatu aikaan. Monenlaista on tapahtunut eri puolilla, mikä on synnyttänyt nuoria innostavaa toimintaa sekä yhteistyön siltoja, jolla yhteistä työtä voidaan kehittää jatkossakin. Tästä kaikesta iso kiitos kaikille mukana olleille!

Tavoitteena onkin ollut synnyttää toimintaa, jossa ennalta ehkäisten voitaisiin tukea nuoria löytämään omaa, innostavaa polkuaan. Joku voi tarvita rohkaisua, joku kavereita, joku taas väylää suunnata energia rakentavaan toimintaan. Joku ei löydä mitään mielenkiinnon kohteita, joku toinen taas meinaa eksyä väärille poluille. Innostavan, nuorten omaehtoisien projektitoiminnan kautta päästään osaksi ryhmää ja opitaan monia tärkeitä taitoja.

Jotkut nuorten tekemät tehtävät saattavat aikuisen silmiin näyttää tosi pieniltä ja vaatimatonta, mutta nuorten elämässä pienten tehtävien hoitamisella voi olla suuri vaikutus tulevaisuuteen. Hyvin tyyppillinen onnistumisen elämys syntyy, kun rohkaistuu hoitamaan asioita puhelimitse ja sähköpostilla. Mikä toisille on arkipäivää, voi toisesta tuntua mahdollottomalta tehtävältä. Kun nuori huomaa, että osaa ja pystyy, hän rohkaistuu ottamaan aina isompia tehtäviä hoitaakseen. Varsin pienellä tuella voidaan saada todella merkittävää aikaan. Ennen kuin ongelmat kasvavat liian isoiksi, saadaan elämän polulle suunta ja innostusta, joka kantaa eteenpäin osalliseksi yhteiskuntaa ja arvokasta elämää.

Samalla vähennetään tarvetta kalliiseen, korjaavaan työhön. Nämä menetelmät toimivat mainiosti myös ns. haasteellisempien nuorten toiminnassa. Kyse on ajattelu- ja toimintavasta: näenkö nuoren toiminnan kohteena ja teen nuoren puolesta vai uskonko, luotanko nuoreen ja annan nuorten tehdä ja kokeilla itse. Nuoret ovat myös hyviä toisten nuorten innostajia. Ryhmätoiminta on nuorille mieluisaa. Hyvässä ryhmässä nuoret kannustavat ja sparraavat toisiaan, ja vievät kaikkien osaamista ja yritteliäisyyttä merkittävästi eteenpäin.

Toimintamallin yhä laajemmalle levittäminen vaatii aikuisilta sitoutumista ja uskallusta luottaa nuoriin. Monesti aika on kortilla, eikä aikaa nuorten innostamiseen tahdo löytyä. Tekijöitä tarvitaan lisää. Työllä on kuitenkin niin suuri merkitys, että tähän kannattaa panostaa. Vapaaehtoisvoimin voi tapahtua paljon, mutta sen lisäksi toimintatapa olisi hyvä saada osaksi ammattilaisten työtä yhä lisääntyvässä määrin.

Mahdollista sytyttäminen

Tärkeää olisikin, että tämän tyyppiselle työlle löytyisi riittävästi resurssia. Työtä voidaan tehdä sekä vapaaehtoisvoimin että palkattujen henkilöiden voimin. Työ on sitovaa ja joskus varsin vaativaakin, joten tukea usein tarvittaisiin vapaaehtoisten tukiaikuiden innostamiseen ja kouluttamiseen sekä nuorten ohjaamiseen. Tällaisessa työssä resurssit ovat kuitenkin erittäin tehokkaassa käytössä. Korjaavaan työhön verrattuna panostus tulee moninkertaisena takaisin.

Jatketaan sytyttämistä niin että roihuaa, eli pöhinä mahdollistaa kaikkien nuorten osallistumisen heitä innostavaan, omaehtoiseen toimintaan.

Eeva-Liisa Tilkanen
projektipäällikkö
Sytytä-hanke
Nuorten Keski-Suomi

Tilastot

Sytytä -hanketta toteutettiin ajalla 1.3.2012 - 31.1.2015 Jyväskylässä, Jämsässä ja Muurameissa. Alla tilastoja hankkeen toteutuneista tuloksista suhteessa tavoitteisiin.

Projektit ja nuoret

	Projekteja	Nuoret kaikki	Nuoret KR	Tahoja
Jyväskylä	10	72	51	9
Jämsä	9	71	44	8
Muurame	13	130	71	9
Yhteensä	31	273	166	26
Tavoitteet	25	ei	100	20

KR=Sytytä-kohderyhmä

Kohderyhmän kuuluneet nuoret & aikuiset

	Tavoite	Toteuma
Aloittaneet	155	236
joista naisia	100	148
15-24v		140
25-44v		66
yli 44v		30

**Yhteistyöverkostoissa mukana
55 tahoja (tavoite 40)**

